

musikkmagasin

Klassisk

®

1/2007 · 9. årgang · 79,- INKL. MVA

YO-YO MA

SOLISTKORET

ARVID ENNEGÅRD

LAURENCE CUMMINGS

EDVARD GRIEG – 2007

EKSKLUSIVT INTERVJU MED

Eivind Gullberg Jensen

INTERPRESS NORGE

NYTT PÅ CD • NOTER & UNOTER • NORMAN LEBRECHT

P O R T R E T T E T

Eivind Gullberg Jensen

DET STØRSTE MUSIKKMAGASINET I FRANKRIKE, *LE MONDE DE LA MUSIQUE*, TRYKKET FOR ET HALVT ÅR SIDEN EN STOR ARTIKKEL OM DET 21. ÅRHUNDRETS DIRIGENTER. BLANT DE TI UNGE NAVNENE DE MENER VIL EROBRE DET INTERNASJONALE KLASSISKE MUSIKKLIV FRA DIRIGENTPULTEN DE NESTE ÅRENE, FINNER VI NORDMANNEN EIVIND GULLBERG JENSEN. GULLBERG, HVEM? DET VET DE GODT I EUROPAS KONSERTHUS OG OPERAER. I NORGE HAR HAN IKKE ETT ENGASJEMENT I 2007.

AV MONA LEVIN
FOTO PAUL BERNHARD

– Jeg klager ikke, sier Eivind Gullberg Jensen på en kort Oslo-visitt. – Det spiller ingen rolle for meg hvor jeg arbeider, bare jeg får holde på. Men hadde jeg reist hjem etter endt utdannelse, er det ikke sikkert jeg hadde vært i yrket i dag, sier den 34 år gamle dirigenten, som flyttet hjem til Norge for tre og et halvt år siden, etter fire år i Stockholm og tre år i Wien. Han er oppvokst på Stord, og nå

praktisk bosatt seks minutter fra Flesland. – Trondheim slapp meg til, de ga meg riktig oppgave på riktig tidspunkt, men jevnt over må norske orkestre bli tøffere på å la unge, norske dirigenter slippe til med Tsjaikovskij og Sibelius på abonnementskonserter – på dypt vann tidlig i karrieren. Slik får finnene frem stadig nye generasjoner av orkesterledere. Gullberg Jensen er kommet ut av det

finske systemet, den delen av det som heter "Jorma Panula". Hva er det med denne fantastiske pedagogen som den ene superdirigenten etter den andre har studert hos?

– Det er ingen hekseoppskrift. Han lar deg være i fred, gir deg selvtilit og trygghet. Ingen oppgave er for stor, ingenting er et problem. Hans undervisning er enkel. Av alle lærere jeg har

hatt, er han den eneste som er ekstremt klar på å fastslå når det er din feil og når det er orkestrets. Man trenger å vite det; som dirigent må man ha selvtilit, ydmykhet og autoritet, sier Gullberg Jensen, og legger til at han i det daglige er langt fra noen lederskikkelse.

- Hvis min samboer Monica kan bestemme, er jeg veldig fornøyd med det. Med musikken er det noe annet.

STJERNE OVER NATTEN

Eivind Gullberg Jensen har hatt (minst) to internasjonale gjennombrudd. Ett var i Paris i 2005, "over natten", som det så uriktig heter – uriktig fordi det ligger så mye arbeid bak, likevel riktig fordi han steppet inn på et øyeblikks varsel og seiret. Det førte momentant til nytt oppdrag. Men grunnen til at han ble hanket inn, var det første gjennombruddet i 2003, ved Alte Oper i Frankfurt, da han dirigerte Tsjajkovskijs 6. symfoni og Dvoráks fiolinkonsert med Christian Tetzlaff som solist. Forskjellen var at i Frankfurt kjente han repertoaret og hadde hatt prøvetid. I Paris var det annerledes.

- Kurt Masur, sjefdirigent for London Philharmonic og kunstnerisk leder for Orchestre National de France, ringte 11. desember 2005 og tilbød meg å overta en konsert et par dager senere for Vladimir Jurowski som var blitt syk. Gergjev, Rostropovich og Neeme Järvi var spurt, men kunne ikke. Jeg kjente ikke repertoaret, men fant partituret til Sjostakovitsj' 6. symfoni i bokhyllen, uåpnet, leste det på flyet og hele natten. På hotellet fikk jeg et Schnittke-verk jeg knapt hadde hørt om, mens Schumanns klaverkonsert var kjent for meg. Hélène Grimaud var solist, og det hele gikk bra, sier Gullberg Jensen beskjedent.

Saken er at det gikk over all forventning og førte i løpet av en måned til nytt innhopp-engasjement. Orkester, solist og publikum var overbegeistret, kritikken var, som i Frankfurt, nesten utrolige, overstrømmende gode, engasjementene fløt inn fra flere land og nordmannen kom på listen over de ti kommende store dirigentnavnene. De fikk tilnavn som Vladimir "Den visjonære" Jurowski, Daniel "Den overbevisende" Harding, Mikko "Dirigerings Mozart" Franck, Gustavo "Tornadoen" Dudamel og Eivind "Le Grand Style" Gullberg Jensen.

"Den store stil" er uttrykk som brukes om maestroer som Sir Colin Davis og Bernhard Haitink, og orkestermusikerne som musikk Tidsskriftet intervjuet, sammenlignet nordmannens prøveteknikk med disse legendariske dirigentenes, og sa også at de etter konserten hans følte seg ladet som elektriske batterier. Grimaud var full av lovord om nordmannens temperament, teknikk og naturlige musikalitet.

ALLTID BEREDT

Der han slanger seg over en kaffekopp, i himmelblå genser og slitte jeans, er ikke "den store stil" det første man forbinder med Eivind Gullberg Jensen. "Slanger seg" fordi han er 1.86 høy, og skal plassere så mye velbygdhet i en lav sofa. Han er vinterlig solbrent, samtidig umåtelig avslappet og springfjær-spenstig, og ligner mer en alpinist etter sesongslutt enn en musiker. Da hans tre år gamle datter Emma så et bilde av sin far i avisen, pekte hun og sa til ham: "Se, så fine krøller pappa har!"

Ja Emma, pappa har fine krøller. Pappa er helt nydelig, han har grønn-

skjær i øynene og ser ut som en filmstjerne. Eller en flyverhelt. Han sammenligner seg faktisk med en venn som tok helikoptersertifikat, og måtte kjøpe kurs etterpå for å holde flyvningen ved like, slik han selv har kurset seg for å beholde "dirigentlappen"!

- Jeg har alltid pushet meg selv tidsmessig, satt meg en timeplan. Var jeg uten jobb i to måneder, lå jeg ikke i gresset, men tok kurs, meldte meg til konkurranser for å få repertoar, studerte 30 verk på en måned, dunket det inn. I 2005 deltok jeg i et kurs med Berlin-Filharmonien, samtidig som jeg var engasjert ved Komische Oper, og musikerne var utrolig positive. Feedback'en jeg fikk var overstrømmende, forteller han, og legger til at har han en dårlig dag, kan han bare tenke på hva Sir Simon Rattle og Berlinermusikerne sa!

- Nå er det ingen mangel på jobb, oppgavene blir stadig større, men jeg føler meg alltid på vei og har aldri mistet motiveringen. Ligger det en kjerne av vilje og selvtilit i det man gjør, søker man bekräftelse. Det er sunt, for uten det er det fare for å bli lat.

Den faren er ikke stor med 250 reisedager i året, som i 2007. Han skal sette seg inn i nytt repertoar, og han har jo også en familie som gjerne vil se ham. Den er nylig utvidet med sønnen Wilhelm, to måneder gammel.

FULL KALENDER

I inneværende sesong har Gullberg Jensen gjort Mahlers 1. i Bordeaux, Dvorák i Frankfurt og Beethoven i Lyon. I mai står Sjostakovitsj' symfoni nr. 13, *Babij Jar*, med Orchestre de Paris og den russiske sangeren Sergej Leiferkus i på programmet, og han skal gjeste Leipzig

Gewandhausorkester med en hel Grieg-aften til høsten. Berlin Radiosymfoniorkester, Berlin Konzerthaus, Salzburg Mozarteum og BBC Symphony er på plass i 2007-kalenderen, mens München-Filharmonien, blant annet med Sibelius 1. symfoni, står på kalenderen i 2008.

Nyttårskonserten med tenoreset Rolando Villazon i Baden-Baden var en kjempesuksess, kritikken etter Grieg og Dvorák i Birmingham (Englandsdebut) og etter Sibelius' *Kullervo* med Orchestre National de France på nyåret, likeså. Dette orkesteret har for øvrig interessante planer for fremtidig samarbeid med Gullberg Jensen, blant annet konserter med Truls Mørk, og samme år samarbeidsdebut med Leif Ove Andsnes i Paris, begge i 2009.

Årene fremover er altså belagt, og rommer også Japan-debut med NHK-orkesteret om et år, og i 2008 også en *Fidelio* på deling med Claudio Abbado. Cleveland-orkesteret vaker mot avklaring. Snart er det *Tosca* i Berlin og i Baden-Baden (med Deutsches Sinfonie Orchester Berlin) i en ny produksjon i regi av den eksentriske Nicholas Lehnhoff, men aller først operahuset i Lyon, der

han skal lede to nye produksjoner, Bizets tidlige opera *Djamileh* og Puccinis *Il Tabarro* – David Pountney har regien.

– I Lyon skal jeg lære meg fransk. Ved de første engasjementene i Frankrike, med regionale orkestre utenfor Paris, snakket jeg uten at de skjønnte meg. Først i Paris gikk det seg til. For øvrig snakker jeg så lite som mulig under prøvene. I standardrepertoaret behøver man knapt si noen ting til de beste orkestrene. Uansett planlegger jeg aldri hva jeg skal si – det er en gi og ta-situasjon som jeg blir stadig mer avslappet i forhold til. Det viktigste er å sette sitt personlige preg på musikken. Alt er så likt i dag. Dirigentene flytter rundt og alle har kort prøvetid. Sir Simon Rattle går i dybden, han gjør musikken til sin. Skal vi vinne over alle andre medier i dag, må vi våge å være personlige, slippe til vårt eget, spille på brede registre. Barokkekspertenes "sånn skal det være", tror jeg ikke på, sier han, og legger til at får han halvparten bu og halvparten bravo, er han fornøyd. Før var han så engasjert at han ble helt alterert på konsertene.

– Jeg er glad i sterke meninger om musikk, og jeg er veldig selvkritisk. Før, da jeg hadde få konserter og store forventninger, falt jeg ned i kjelleren når jeg var misfornøyd. Nå, da det er flere muligheter til å formidle, er jeg litt mindre perfektjonistisk, men formidler kanskje mer musikk. I 1998 sa jeg til meg selv at får jeg ikke jobbe med de beste, da kan det være. Siden har jeg spilt i Berlin og i Ålesund, og begge deler har vært kjempeopplevelser. Det å gjøre musikk er det maksimalt tilfredsstillende. Være en motor, et middel for orkesteret, det er de som lager lyd. Det deiligste er når de gir, når jeg merker engasjement, og detaljene ikke er så viktige. Jo bedre orkester, desto større frihet.

FORBILDER

Eivind Gullberg Jensen har stor beundring for mange av tidens dirigenter. Han nevner i fleng Sir Simon Rattle, Myung-Whun Chung, Valerij Gergjev, Kleiber, Jansons og Abbado. Rattle fordi han dirigerer alt fra Bach til ny musikk, alltid tro mot tidens stil, men likevel personlig. Chung som klanglig forbilde

(...Han er musikk, slikt kan ikke læres), Gergjev (...på godt og vondt! – han har en utrolig tilstedeværelse, griper orkesteret, demonisk, intenst, og slipper ikke taket før han er ferdig), Mariss Jansons (...mitt prøvetekniske forbilde, utrolig godt forberedt, definerer alt, holder det stramt, kan nesten ikke bli bedre. Veldig forskjellig fra meg!)

– En diskusjon pågår om det er for mange utenlandske spillere i norske fotballag. Etter min mening er det bra, så lenge det hever nivået. Det er flott når en Jansons eller Saraste, med sitt store nordiske repertoar, kommer til oss midt i karrieren. Enkelte dirigenter blir bedre og bedre, som Masur eller Abbado, de har beholdt driven, de er alltid nye. Det som er litt sørgelig er når de som ikke brenner lenger, kommer hit med Brahms. Da kunne heller de unge få slippe til.

– Hva med ny musikk?

– Kontakten med komponister er verdifull. Det er mange strømninger ute og går i dag, og jeg har stor respekt for dem som kan og tør. Møtene med Olav Anton Thommessen er høydepunkter for meg! Han er en utrolig begavet kommunikator, og en pasjonert pedagog. I studietiden uroppførte jeg forresten en opera av en medstudent, vi jobbet tett og det var lærerikt. Teatret trekker, og jeg er svært glad i å arbeide med

operaregissører – forutsatt at de kan musikkteater. Det er mange som egentlig ikke kan musikk, bare teater, men er påfunnene deres godt motivert, kjøper jeg dem. Masur orker ikke mer, orker ikke alle regi-krumspringene!

– Hva med forpliktelser overfor norsk musikk og musikere?

– Når man er i posisjon, med innflytelse på repertoaret, da kan man eksponere norsk musikk og solister, sier Eivind Gullberg Jensen, som gir en tennisalbue noe av æren for sin egen karriere.

– Da tennisalbuen slo til i 1995, måtte jeg tenke nytt. Da jeg studerte dirigering med David Zinman i Aspen (USA) i 2005, spilte jeg fiolin i orkesteret når jeg ikke selv dirigerte, og merket at selv om det var lærerikt å spille med alle de andre unge dirigentene, hadde jeg liten toleranse for ineffektiv prøving og unødig snakk på podiet.

HOBBYMATEMATIKER

Eivind Gullberg Jensen er en intervjuers våte drøm. Enkelte mennesker må man trekke ordene ut av med pinsett, men i dette tilfellet er objektet ikke bare villig og hyggelig, men selvdrevent, nærmest. Som barn var han sen med å snakke, men nynet alle melodier, og fra han begynte å si noe som treåring, har han, ifølge familien, aldri holdt opp. De bodde

i Horten til Eivind var seks år. Da snakket han kav hortensk. Nå snakker han kav nynorsk etter alle årene på Stord. Han spilte også blokkfløyte – jada, mor var lærer på barneskolen – og senere fiolin, trompet, flygelhorn, alle brassinstrumentene i korpset. Ingen dårlig bakgrunn for en dirigent.

– Når jeg skal innstudere noe, bruker jeg piano. I ungdomstiden var jeg konsertmester og leder for 5–6 orkestre og korps, så egentlig har jeg spilt i ensembler i 50 år til sammen! Det er derfor jeg er dirigent. Min pasjon er for det kollektive i musikken og for orkestermusikken. Jeg får kick av orkester, kan ikke huske at jeg ikke har hørt på og spilt orkestermusikk. Fra "orkesterplass" kjenner jeg stykkenes anatomi og dirigerer vertikalt, idiomatisk!

Likevel gikk utdannelsen hans først i en annen retning, med et års matematikk- og fysikkstudier ved NTH i Trondheim. Anlegg viste han der også, men lyttet til hjertet og måtte bli musiker. Inspirerende dirigeringstimer hos Ole Kr. Ruud bidro til det. Finlands Jorma Panula ble hovedpedagogen, og prestisjeagenturet Harrison Parrott ivaretar hans interesser i dag.

– Men matte er hobby, smiler han – en hobby som kan komme godt med når man har en kone som er økonom.

Noen kommende engasjementer:

- Orchestre de Paris, bl.a. Sjostakovitsj' nr. 13, *Babij Jar*
- Ensemble Orchestral de Paris, bl.a. Strauss' *Metamorphosen* og Mozarts Symfoni nr. 36
- Leipzig Gewandhaus Orchester, Grieg-jubileum
- München Philharmonie, bl.a. Sibelius' Symfoni nr. 1 og Sjostakovitsj
- Philharmonie i Berlin, bl.a. Brahms' Symfoni nr. 2 med RSO Berlin
- Konzerthaus Berlin, bl.a. Sibelius' Symfoni nr. 2 med BSO (Berlin Sinfonieorchester)
- NHK-orkesteret i Tokyo, bl.a. Sibelius' Symfoni nr. 1 eller 2
- BBC Symphony, London, Sibelius og Sjostakovitsj
- *Tosca* i Baden Baden med DSO Berlin
- Salzburg Grosses Festspielhaus, Mozarteum Orkester med Sibelius
- Puccini/Bizet på Lyon-operan
- Turné med Truls Mørk og SWR Freiburg/Baden-Baden
- TV-konsert med Orchestre National de France og bl.a. Rolando Villazon
- *Fidelio* med Claudio Abbado og Mahler Chamber Orchestra

